

Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Νεοελληνικής Φιλολογίας

Όνομα Υποψήφιας: Παπαντώνη Ολυμπία

Επιβλέπων: Καθηγητής Αγγελάτος Δημήτρης

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ:

**«Έρωτας και Θάνατος στο έργο του Σολωμού και του Ελύτη:
Απόηχοι του Γερμανικού Ρομαντισμού»**

Περίληψη Ερευνητικής Πρότασης Διδακτορικής Διατριβής:

Διονύσιος Σολωμός και Οδυσσέας Ελύτης: Δύο εκφραστές διαφορετικών ρευμάτων ποιητές, των οποίων το έργο αποτελεί σταθμό στη νεοελληνική λογοτεχνία. Στο έργο του Σολωμού εντοπίζουμε στοιχεία του ιταλικού ρομαντισμού και κλασικισμού, αλλά και του γερμανικού ρομαντισμού και φιλοσοφίας¹. Αντίθετα, ο Ελύτης ανήκει στη γενιά του '30 και θεωρείται εκπρόσωπος του Μοντερνισμού και του Υπερρεαλισμού².

Η παρούσα διατριβή έχει ως στόχο τη συγκριτική μελέτη και συνεξέταση έργων των ποιητών αυτών, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο επεξεργάζονται το θέμα του Έρωτα και του Θανάτου, με κοινή συνισταμένη τη γυναίκα, μέσα από το πρίσμα του Γερμανικού Ρομαντισμού και της Γερμανικής Φιλοσοφίας του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Η προκείμενη μελέτη θα στραφεί ειδικότερα στον τρόπο αναπαράστασης των γυναικείων μορφών κυρίως στον *Λάμπρο*, στο *Όνειρο*, στη *Γυναίκα της Ζάκυνθος*, στον *Κρητικό* και στους *Ελεύθερους Πολιορκημένους* του Σολωμού, στη *Μαρία Νεφέλη*, στη *Μαρίνα των βράχων* και στο *Μονόγραμμα* του Ελύτη.

¹ Εμμανουήλ Κριαράς, «Η ζωή και το έργο του Σολωμού», *Νέα Εστία* 1235 (Δεκέμβριος 1978), 18.

² Βλ. Λίνος Πολίτης, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1985, 293-297· Mario Vitti, *Η "Γενιά του Τριάντα": Ιδεολογία και Μορφή. Με μία νέα εισαγωγή*, Αθήνα, Ερμής, 2006, 21-22· Καραντώνης Αντρέας, *Εισαγωγή στη νεώτερη ποίηση*, Αθήνα, Δίφρος, 1958, 164-165.

Ο Σολωμός επηρεάστηκε, κατά την περίοδο της ποιητικής του ωριμότητας, μεταξύ άλλων και από το Γερμανικό Ρομαντισμό και το Γερμανικό Ιδεαλισμό, μιας και «γίνεται έλληνας ποιητής μέσ' από τον αγώνα του για την προσοικείωση και αξιοποίηση των ξένων πηγών και προτύπων»³. Επιλέγοντας προσεκτικά ποιες εκδόσεις και μεταφράσεις προτιμούσε, είτε παρήγγελλε βιβλία του Γερμανικού Ρομαντισμού μεταφρασμένα στα ιταλικά είτε παρακαλούσε τους φίλους του, οι οποίοι γνώριζαν γερμανικά, να του μεταφράσουν ορισμένα κομμάτια έργων.

Ο πρώτος που υπογράμμισε τη σχέση του Σολωμού με το γερμανικό ρομαντισμό, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στον Schiller και στον Hegel ήταν ο Πολυλάς⁴, ενώ ο Βελουδής, στη συνέχεια (1989), μελέτησε το θέμα διεξοδικότερα, αναφερόμενος επίσης στον Goethe, στον Klopstock, στους αδελφούς Schlegel, στον Bürger, στον Novalis, στον Fichte, στον Schelling κ.α.

Το λογοτεχνικό και φιλοσοφικό ρεύμα του Γερμανικού Ιδεαλισμού, ωστόσο, δεν θα μπορούσε να αφήσει αδιάφορο και έναν ποιητή του βεληγεκούς του Ελύτη, ο οποίος πάσχιζε να «προσεγγίσει την προϋπάρχουσα παράδοση»⁵, έχοντας ερείσματα από τον ευρύτερο φιλοσοφικό στοχασμό. Ο Ελύτης έχει μελετήσει Γερμανούς Ρομαντικούς και Φιλοσόφους, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και έναν προσεκτικό αναγνώστη του πρόγονού του ποιητή, του Σολωμού, από τον οποίο και επηρεάζεται χωρίς να τον αντιγράφει, δημιουργώντας κάτι καινούργιο.

Η διατριβή αυτή, λοιπόν, αποτελεί μία συγκριτική και συγκριτολογική μελέτη, στην οποία πρόκειται να εξετασθεί ο τρόπος με τον οποίο ο Ελύτης προσλαμβάνει τον Σολωμό και υιοθετεί το συγκεκριμένο ρεύμα, ώστε να υπηρετήσει τις δικές του λογοτεχνικές ανάγκες έκφρασης, οι οποίες, ενώ είναι προσαρμοσμένες στον Υπερρεαλισμό, σέβονται παράλληλα και την προϋπάρχουσα λογοτεχνική παράδοση.

³ Γιώργος Βελουδής, *Διονύσιος Σολωμός: Ρομαντική ποίηση και ποιητική: Οι γερμανικές πηγές*, Αθήνα, Γνώση, 1989, 12.

⁴ Βλ. Εισαγωγή Ιάκωβου Πολυλά στο *Διονυσίου Σολωμού: Άπαντα*, τομ. Α': Ποιήματα, (επιμ. – σημ.: Λ. Πολίτης), Αθήνα, Ίκαρος, 1979, 29-35.

⁵ Βλ. Παναγιώτα Τεμπερίδου, *Το αμοίαστο της ποίησης και το ισόποσο της φιλοσοφίας: ο διπλός εαυτός του Οδυσσέα Ελύτη*, [Διδακτορική διατριβή: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης], Θεσσαλονίκη, Α.Π.Θ. 2016, 446-458.